

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

В.о. ректора О.Р. Копієвська

ПРОГРАМА

вступного випробування

(фахового іспиту)

зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

(освітня програма «Звукорежисура»)

для здобувачів освітнього ступеня «Магістр»

на основі освітнього рівня «Бакалавр»

(освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»)

Ухвалено рішенням приймальної комісії

від 14 травня 2022 р.

Протокол № 3

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

Л.М.Степаненко

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Ю.В.Кратко

Директор Інституту
сучасного мистецтва

М. А. Кулиняк

Завідувач кафедри академічного і
естрадного вокалу та звукорежисури

І.В.Бобул

Програма вступного випробування за спеціальністю «Музичне мистецтво», освітня програма «Звукорежисура» на здобуття освітнього ступеня магістр на основі освітнього ступеня бакалавр (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст) / Укладачі: Белявіна Н.Д., Заслужений діяч мистецтв, професор, кандидат педагогічних наук, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури; Грищенко В.І., канд. пед. наук, доцент кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури. Київ: НАКККіМ, 2022 р.

Програма призначена для абітурієнтів, які вступають до Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв для здобуття освітнього ступеня магістр на основі освітнього ступеня бакалавр (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст). Вона містить пояснювальну записку, програму вступного випробування, приклади тестових завдань, критерії оцінювання знань абітурієнтів, список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до освітньої програми «Звукорежисура»

При прийомі вступників на термін 1 рік 4 місяці навчання, конкурсний відбір проводиться на підставі вступного випробування, що передбачає виконання тестових завдань.

Мета вступного випробування – відбір підготовленої, творчо обдарованої, талановитої молоді, здібної до навчання.

Для досягнення мети передбачається вирішення наступних **завдань**:

- виявлення рівня володіння фаховими знаннями зі звукорежисури за профілем, практичних аспектів звукорежисури;
- виявлення рівня володіння знаннями з музично-інформаційних технологій;
- виявлення музично-теоретичного рівня підготовки абітурієнта.

Абітурієнтам пропонуються 80 тестових запитань; кожен тест має декілька варіантів рекомендованих відповідей, правильною з яких є одна або декілька варіантів, які потрібно обвести кільцем.

На виконання тестових завдань абітурієнтам надається **2** години.

Для того щоб правильно відповісти на тестові питання абітурієнт повинен володіти фаховими знаннями зі звукорежисури за профілем, теоретичних і практичних аспектів звукорежисури, знаннями з історії та теорії культури і мистецтв, продемонструвати знання з комп'ютерних мистецьких технологій (комп'ютерні програми Nuendo, Adobe Audition, Sound Forge, Sibelius тощо), володіти знаннями з історії музики, аналізу музичних творів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ІСТОРІЯ МУЗИКИ

Музичне мистецтво античного світу. Шляхи розвитку середньовічного мистецтва. Богослужбова та світська музика Середньовіччя. Вокальні та інструментальні жанри музики доби Відродження.

Інструментальна музика бароко: національні школи, музична жанри. Світська та духовна музика доби бароко. Барокова опера Італії та Франції. Творчість Й. С. Баха та Г. Ф. Генделя.

Віденський класицизм. Становлення жанру класичної симфонії та сонати. Творчість Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. Бетховена. Оперна реформа К. В. Глюка та В. А. Моцарта.

Місце романтизму в історії музичного мистецтва. Основні риси музичного романтизму, його філософсько-естетична основа. Новий тип особистості художника, нові теми і образи, новизна засобів виразності. Провідні музичні жанри. Творчість Ф. Мендельсона, К. М. Вебера, Ф. Шуберта, Ф. Шопена, Р. Шумана, Г. Берліоза, Ф. Ліста, Й. Брамса. Оперна творчість Р. Вагнера, Дж. Верді, Ж. Бізе. Композитори національних музичних шкіл. Музична культура Європи кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Стильова палітра музики першої половини ХХ ст.: імпресіонізм, експресіонізм, фольклоризм, неокласицизм. Атональна музика та додекафонія. Постмодернізм у музичному мистецтві. Розгерметизація музичної культури у другій половині ХХ ст. Театр (ритуальне дійство) та музика. Вплив неєвропейських музичних культур на композиторську творчість другої половині ХХ ст. Сонористика та алеаторика. Полістилістика. Мінімалізм. Електронна музика.

Основні етапи розвитку української музичної культури від найдавніших часів до I половини ХVІІІ ст. Форми існування музики в епоху Київської Русі: народне мистецтво, музика княжого двору (скоморосхе мистецтво, військова музика). Українська церковна монодія: естетика, жанри, музичний стиль.

Українське музичне бароко. Становлення та розвиток партесного багатоголосся. Український музичний класицизм. Хоровий концерт II пол. ХVІІІ ст.: музична естетика, жанрові особливості, музичний стиль.

Український музичний романтизм. Естетичні принципи, стильові орієнтири, жанрова палітра. Провідна роль М. В. Лисенка як фундатора української класичної музики. Музика кінця ХІХ – початку ХХ ст. Тематика, жанри, образні сфери, стильова палітра.

Українська музика періоду національного відродження (1920-ті – початок 1930-х рр.). Становлення сучасної української симфонічної музики. Творчість Л. М. Ревуцького та Б. М. Лятошинського. Українське музичне мистецтво соцреалізму (1940-ві – 1950-ті рр.). Українське музичне мистецтво 1960-х – 1980-х рр. Творчість Л. Колодуба, М. Скорика, Є. Станковича, Л. Дичко, І. Карабиця як представників «нової фольклорної хвилі». Неокласичні тенденції у творчості М. Скорика, Є. Станковича, І. Карабиця.

Музичне мистецтво України доби незалежності. Сучасні українські композиторські школи: київська, львівська, одеська, харківська. Фестивалі сучасної академічної музики.

АНАЛІЗ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

Загальне поняття і визначення мелодії. Висотна й часова складові мелодії. Жанрові властивості мелодії. Форми мелодичного руху. Фраза, мотив, інтонація. Мелізми в музиці.

Поняття “період”, “речення”, Найбільш типові структури періоду. Поняття “каденція”, “цезура”. Види каденцій. Виразове значення, метричні умови використання та функціональні особливості кадансового квартсекстакорду в гармонії.

Проста та розвинута одночастинна форма. Період. Вільна форма. Проста двочастинна та проста тричастинна форми та їх структурні різновиди. Типи реприз у простій тричастинній формі. Вступ як тематична та фактурна підготовка основної теми. Кода та її роль в драматургії твору. Передумови виникнення, основні етапи виникнення простих форм та типові випадки їх використання.

Складна тричастинна та складна двочастинна форма: структурні різновиди, передумови виникнення та особливості використання. Старосонатна форма як окремий варіант складної двочастинної форми.

Класифікація вокальних форм. Часова метроритмічна організація тексту, його структура. Принципи художнього співвідношення поетичного та музичного текстів.

Поняття та характерні особливості варіаційної форми. Тема у варіаційній формі, її типові властивості. Засоби варіювання. Класифікація та історичні типи варіаційних форм. Методи поєднання варіацій у цілісний цикл.

Рондо як жанр та як музична форма. Структура та назви частин форми. Тональні закономірності форми. Основні історичні типи форми. Рондо у творчості французьких композиторів-клавесиністів. Особливості рондо у творчості віденських класиків. Посткласичне рондо. Рондо в музиці ХХ століття. Рондоподібні форми. Рондо у вокальній музиці.

Місце сонатної форми серед інших форм. Основа сонатної драматургії, діалектичний характер форми. Розмежування понять “соната”, “сонатне allegro”, “сонатна форма”. Термін “партія”. Характеристика загального ходу розвитку в сонатній формі. Вступ. Експозиція та її будова. Розробка. Реприза. Кода. Історичний розвиток сонатної форми. Різновиди сонатної форми та їх структурні особливості. Рондо-соната.

Поняття циклічної форми. Типи інструментальних та вокально-інструментальних циклів. Тематичний зв'язок частин. Лейтмотив. Роль музики в різноманітних синтетичних жанрах мистецтва. Опера, її жанрові особливості. Загальні закономірності драматургії опери. Складові оперного спектаклю. Оперета. Мюзикл. Рок-опера. Балет. Традиційні форми класичного балету.

ЗВУКОРЕЖИСУРА

Концептуальні основи філософії техніки. Технології у мистецтві і технічні мистецтва. Техніка як фактор смислородження. Техніка і міф. Введення до медіалогії і теорії комунікації. Медіа-культура. Інтерпретація та інтертекстуальність. Введення до неklasичної естетики. Дизайн як художня практика.

Звукова та музична культури: концептуальні протиріччя. Феноменологія фонокультури. Масове та елітарне у фонокультурі. Звукорежисер як суб'єкт культури. Знаково-символічна реальність фонокультури.

Музична індустрія як феномен сучасності. Фонографія і медіа-архів. Теорія інтонаційно-звукового середовища. Семіотика звуку. Тембровий простір як структурна модель звукового середовища. Екологія звуку.

Історія становлення професії звукорежисера. Звукорежисура і саунд-дизайн. Звукорежисер як інтерпретатор музичного тексту і дизайнер віртуального звукового простору. Імплицитні та експліцитні дискурсивні практики у музичній індустрії. Свобода творчості звукорежисера.

Сфера професійної компетенції і відповідальності звукорежисера. Специфіка роботи у колективі і професійна етика.

Звукорежисура як комерційна діяльність. Студія звукозапису як мета-інструмент фонографії і головний виробничий об'єкт аудіо-індустрії. Нормативно-правові акти, які регулюють діяльність звукорежисера. Проблеми авторського права у звукорежисурі і суміжних сферах.

Звуковий образ і його структура. «Якість звуку» як об'єкт специфічного дискурсу. Об'єктивні та суб'єктивні критерії оцінки якості фонограм. Методологія аналізу фонограм. Технологічні стандарти звукорежисури. «Саунд» як інтегральна стильова характеристика звукового образу. Індивідуальний стиль звукорежисера. Історичні та регіональні традиції і школи.

«Горизонталь» та «вертикаль» звукової композиції. Віртуальний звуковий простір. Плани вираження змісту. Засоби виразності у творчості звукорежисера. Симуляційний та імітативний естетичні напрями звукорежисури. Технічний детермінізм виражальних засобів звукозапису. Ефекти обробки і трансформації звуку: естетико-технічні кореляції. Семантика тембру у різних музичних стилях. Трансформація і модифікація звукових об'єктів. Аудіовізуальні взаємодії.

МУЗИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Понятійний апарат музично-інформаційних технологій, їх взаємозв'язок з акустикою, математикою, звукозаписом, теорією музики, гармонією, сольфеджіо, основами аранжування і технікою композиційної майстерності. Склад музично-інформаційних технологій. Класифікація музичних програм та їхня коротка характеристика. Практичне застосування програм.

Що таке звук? Характеристики звукової хвилі. Стоячі хвилі і резонанс. Запис звуку – аналоговий і цифровий, моно і стерео, їхні достоїнства та недоліки. Частотні інтервали: декада, октава, терція, цент, півтон. Сила звуку та гучність. Одиниці виміру.

Перекручування звукового сигналу і перешкоди звукового тракту. Фільтрація. Еквалайзери. Звукові ефекти: затримка, відголос (ехо) і мульти-ехо, реверберація, вібрато, ділей, фленжер і фейзер, хорус, дишторн, динамічна компресія. Вплив приміщень на звукові ефекти. Моделювання приміщень засобами інформаційних технологій.

Семплування. Електронна імітація акустичних музичних інструментів. Звукова петля. Звуковий синтез і його методи. Модуляція – амплітудна, частотна, фазова, змішана. Субтрактивний і фрактальний методи звукового синтезу.

MIDI інтерфейс. MIDI комутація пристроїв. MIDI повідомлення і MIDI файли. Типи MIDI повідомлень. MIDI – канали і багато тембровість. Склад MIDI повідомлень. MIDI – секвенції і стандартні MIDI файли. Специфікації MIDI. Набір інструментів General MIDI /GM/. General Standart /GS/.

Розширений стандарт Extended General /XG/. Встановлення звукової карти. Склад звукових карт. ЦАП/АЦП. Синтезатор/Семплер. Блок ефектів. Музичні синтезатори звукових карт. FM-синтез. WT-синтез. Віртуальні синтезатори звукових карт. Роз'єми розширення. Підключення MIDI пристроїв до звукової карти. Класифікація звукових карт. Карти аматорські і професійні.

Приклади тестових завдань

1. Який український композитор є автором фольк-опери «Квіт папороті»:

- а) Л. Дичко;
- б) Л. Грабовський;
- в) Є. Станкович.

2. До якого жанру належить твір «Пори року» А. Вівальді:

- а) опера;
- б) романс;
- в) концерт.

3. Скільки груп утворюється в розмірі 12/8?

- а) дві групи по шість восьмих;
- б) три групи по чотири восьмі;
- в) чотири групи по три восьмі.

4. Романтизм як ідейний рух у літературі й мистецтві виник у Німеччині, Великій Британії й Франції:

- а) ХХІ ст.;
- б) ХХ ст.;
- в) наприкінці ХVІІІ ст.

5. Провідна роль у вокальній музиці належить:

- а) мелодії;
- б) ритму;
- в) супроводу.

6. Який із звукових ефектів належить до частотної обробки?

- А) ревербератор;
- Б) еквалайзер;
- В) компресор;
- Г) енхансер.

7. Який звуковий тракт поєднаний правильно?

- А) мікрофон → підсилювач → мікшерний пульти → процесор ефектів → кросовер → акустичні системи;
- Б) мікрофон → мікшерний пульти → підсилювач → процесор ефектів → кросовер → акустичні системи;
- В) мікрофон → мікшерний пульти → процесор ефектів → підсилювач → кросовер → акустичні системи;
- Г) мікрофон → мікшерний пульти → процесор ефектів → кросовер → підсилювач → акустичні системи.

8. Який із пристроїв не належить до динамічної обробки звуку?

- А) компресор;
- Б) лімітер;
- В) максимайзер;
- Г) депопер.

9. Який концертний комплекс застосовується для озвучення відкритих майданчиків?

- А) мобільний;
- Б) малий;
- В) середній;
- Г) великий/

10. Що таке MIDI (Musical Instrument Digital Interface)?

- А) набір команд для управління електронними музичними інструментами;
- Б) спеціальні звуки для відтворення нот;

- В) знаки реєстрації музичної інформації;
- Г) формат для комп'ютерного написання музики.

11. Яка з комп'ютерних програм не є звуковим редактором?

- А) Cubase;
- Б) Nuendo;
- В) Altiverb;
- Г) ProTools.

12. В яких випадках не використовується Аух мікшерного пульта?

- А) для виведення звукової інформації на монітори;
- Б) для під'єднання пристроїв звукової обробки до мікшерного пульта;
- В) для з'єднання із підсилювачем;
- Г) для підключення мікрофонів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АБІТУРІЄНТІВ

1. Знання абітурієнтів, виявлені під час вступного випробування оцінюються від **100** до **200** балів. Кількість балів залежить від кількості правильних відповідей (2,5 балів за кожен правильну відповідь).

2. Предметно-екзаменаційна комісія оцінює знання абітурієнта за наступними критеріями:

Рівень	Бали	Критерії оцінювання вокальної підготовки абітурієнта
Незадовільно	1-99	Абітурієнт володіє знаннями на рівні окремих фрагментів, елементарних понять з визначених програмою дисциплін. Має низький потенціал в подальшому творчому розвитку у відповідності до вимог програми навчання.
Задовільно	100-134	Абітурієнт володіє знаннями основних положень, висвітлює частину теоретичного матеріалу з визначених програмою дисциплін. Проте прослідковується нерозуміння взаємозв'язку елементів поєднання процесу музичного мислення та теоретичних основ звукорежисури, недостатнє знання музично-інформаційних технологій для музичної звукорежисури (запису мови, музичних творів).

Добре	135-176	Абітурієнт розуміє суть питання, добре орієнтується в матеріалі з визначених програмою дисциплін. Допускає певні помилки у знаннях, щодо процесу створенні звукового образу в структурі художньої мови звукорежисури.
Відмінно	177-200	Абітурієнт має високий рівень знань теоретичного матеріалу з визначених програмою дисциплін. Володіє знаннями сучасних технологій професійної комп'ютерної обробки звуку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ананьев А.Б. Акустика для звукорежиссеров: учеб.пособие. Київ: Феникс, 2012. 220 с.
2. Ананьев А.Б. Элементы музыкальной акустики : учеб. по-собие. Київ : Феникс, 2008. 224 с. : ил.
3. Белявіна Н.Д.Методологія та методика викладання фахових мистецьких дисциплін : підручник. Київ : НАКККіМ, 2019. 280 с.
4. Белявіна Н.Д., Белявін В.Ф., Бондарець Н.Л., Дьяченко В.В. Основи звукорежисури: навч. посібник. Ч. I / під ред. Н.Д. Белявіної. Київ: НАКККіМ, 2011. 81 с.
5. Коруд В.І., Гамола О.Є., Малинівський С.М. Електротехніка : підручник / за заг. ред. В.І.Коруда. Львів : Магнолія-2006, 2007. 447 с.
6. Крендалл И.Б. Акустика : пер. с англ. Москва : Либриком, 2008. 168 с.
7. Лопатинський І.Е., Зачек І.Р., Кравчук І.М. та ін. Курс фізики. Фізика для інженерів : навч. посібник. Львів : Афіша, 2003.
8. Мащенко І.Г. Термінологічний словник: телебачення, радіомовлення, кіно, відео, аудіо : енциклопедія електронних мас-медіа. Запоріжжя : Дике поле, 2006. 350 с.
9. Паначевний Б.І., Свергун Ю.Ф. Загальна електротехніка: теорія і практика : навч. посібник. Київ: Каравела, 2004. 220 с.
10. Пройдаков Е.М., Теплицький Л.А. Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування. К : СофтПрес, 2005. 223 с.
11. Рязанцев Л. В. Звукорежисура : навч. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2009. 144 с.
12. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. Київ: Заповіт, 1998.
13. Юцевич Ю.Є. Музика: словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга, 2003. 220 с.

З рекомендованою літературою Ви можете ознайомитися в читальному залі наукової бібліотеки НАКККіМ (<http://www.nakkkim.edu.ua>)